

Übungstext

In der folgenden Passage beschreibt einer seiner Anhänger das Verhalten des Sokrates vor dem Prozess und im Angesicht des bevorstehenden Todes.

- 1 Σωκράτης εὐκλειαν¹ ἐκτήσατο ἐν τῇ δίκῃ² πάντων ἀνθρώπων ἀληθέστατα³ καὶ
2 ἐλευθεριώτατα⁴ καὶ δικαιοτάτα εἰπὼν καὶ τὴν κατάγνωσιν⁵ τοῦ θανάτου
3 πραότατα καὶ ἀνδρειότατα ἐνεγκών⁶. ὁμολογεῖται γὰρ οὐδένα πῶ⁷ τῶν
4 μνημονευομένων ἀνθρώπων⁸ κάλλιον θάνατον ἐνεγκεῖν⁵.
5 ἀνάγκη μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ μετὰ τὴν κατάγνωσιν⁴ τριάκοντα ἡμέρας ζῆν,
6 ἐπεὶ Δήλια⁹ μὲν ἐκείνου τοῦ μηνός¹⁰ ἦν, ὁ δὲ νόμος μηδένα ἐᾶ δημοσίᾳ
7 ἀποθνήσκειν¹¹, ἕως ἂν ἡ θεωρία ἐκ Δήλου ἐπανέλθῃ¹², καὶ τὸν χρόνον τοῦτον
8 πᾶσι τοῖς ἐταίροις ἐφαίνετο οὐκ ἄλλως διάγειν ἢ τὸν ἔμπροσθεν¹³ χρόνον·
9 καίτοι¹⁴ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον πάντων ἀνθρώπων μάλιστα ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ
10 εὐθύμῳ τε καὶ εὐκόλῳ¹⁵ ζῆν. καὶ πῶς ἔξεστίν τινα κάλλιον ἢ οὕτως ἀποθανεῖν;
11 ἢ ποῖος θάνατος καλλίων ἐστὶν ἢ οὗτος, ὃν κάλλιστά τις ἀπέθανεν; ἢ ποῖος
12 εὐδαιμονέστερος;

¹ ἡ εὐκλεια = der Ruhm

² ἡ δίκη = der Prozess

³ ἀληθέστατος : Superlativ zu ἀληθής = wahr

⁴ ἐλευθέριος = souverän

⁵ κατάγνωσιν: Akk. zu ἡ κατάγνωσις = Urteil, Verurteilung

⁶ ἤνεγκον ist der (starke) Aorist zu φέρω

⁷ οὐπω = noch nicht

⁸ μνημονευόμενοι ἄνθρωποι = Menschen, an die man sich erinnert

⁹ τὰ Δήλια = die Delien (jährliche Entsendung eines Festschiffes von Athen zum Apollonheiligtum auf der Insel Delos; im Verlauf dieses Festes durften keine Hinrichtungen stattfinden)

¹⁰ ὁ μήν, μηνός = der Monat

¹¹ δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν = hingerichtet werden

¹² „bis die Gesandtschaft von Delos zurückgekehrt ist“

¹³ ἔμπροσθεν = πρότερον

¹⁴ καίτοι = nun aber

¹⁵ εὐθυμος = gelassen; εὐκολος = heiter

13 λέξω δὲ καί, ἃ παρὰ Ἑρμογένους¹⁶ ἤκουσα περὶ αὐτοῦ. ἔφη γάρ, ἦδη
14 Μελήτου γραψαμένου τὴν γραφήν¹⁷, αὐτὸς ἀκούων αὐτοῦ πάντα μᾶλλον ἢ περὶ
15 τῆς δίκης² διαλεγομένου, λέγειν αὐτῶ, ὡς χρὴ σκοπεῖν, τί ἀπολογήσεται¹⁸. ὁ δὲ
16 πρῶτον μὲν εἶπεν, „Οὐ δοκῶ σοι τοῦτο ἀσκῶν βεβιωκέναι¹⁹;“ ἐπεὶ δὲ Ἑρμογένης
17 αὐτὸν ἤρετο, „πῶς;“, ὁ Σωκράτης εἶπεν, ὅτι διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐσκόπει μὲν τὰ
18 τε δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, ἔπραττε δὲ τὰ δίκαια καὶ τῶν ἀδίκων ἀπείχετο, ὃ νομίζει
19 καλλίστην μελέτην ἀπολογίας²⁰ εἶναι.

20 αὐτοῦ δὲ πάλιν ἐρομένου, „Οὐχ ὀρᾶς, ὦ Σώκρατες, ὅτι οἱ δικασταὶ πολλοὺς
21 μὲν ἦδη μηδὲν ἀδικοῦντας, λόγῳ παραχθέντες²¹, ἀπέκτειναν²², πολλοὺς δὲ
22 ἀδικοῦντας ἀπέλυσαν;“ „Ἀλλὰ νῆ²³ τὸν Δία“, ἔφη, „ὦ Ἑρμόγενης, ἦδη μου
23 ἐπιχειροῦντος φροντίσαι τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας²⁴ ἐκώλυσέ με τὸ
24 δαιμόνιον²⁵.“ καὶ Ἑρμογένης εἶπεν, „Θαυμαστὰ²⁶ λέγεις.“ ὁ δὲ, „Θαυμάζεις“,
25 ἔφη, „εἰ τῶ θεῷ δοκεῖ βέλτιον εἶναι ἐμὲ τελευτᾶν²⁷ τὸν βίον ἦδη; οὐ γινώσκεις,
26 ὅτι μέχρι²⁸ μὲν τοῦδε τοῦ χρόνου ἐγὼ οὐδενὶ ἀνθρώπων συνεχώρουν ἂν οὔτε
27 βέλτιον οὔθ' ἥδιον²⁹ ἐμαυτοῦ βεβιωκέναι¹⁹; ἄριστα μὲν γὰρ οἶμαι ζῆν τοὺς ἄριστα
28 τῆς ἀρετῆς ἐπιμελομένους³⁰, ἥδιστα²⁹ δὲ τοὺς μάλιστα αἰσθανομένους, ὅτι
29 βελτίους γίνονται. ἃ ἐγὼ μέχρι τοῦδε τοῦ χρόνου ἡσθόμην ἐμαυτῶ
30 συμβαίνοντα³¹. εἰ δὲ βιώσομαι³² πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ

¹⁶ Ἑρμογένης, Gen. Ἑρμογένους = Hermogenes (Schüler des Sokrates)

¹⁷ Μέλητος = Meletos (einer der Ankläger des Sokrates), γραφήν γράφομαι = Anklage erheben

¹⁸ ἀπολογέομαι = sich verteidigen; mit Akk.: etwas zu seiner Verteidigung vorbringen

¹⁹ βεβιωκέναι: Infinitiv Perfekt Aktiv zu βιώω = ich lebe

²⁰ μελέτη ἀπολογίας = Übung für die Verteidigung

²¹ παραάγω = verführen, verleiten

²² ἀπέκτεινα ist der Aorist zu ἀποκτείνω

²³ νῆ mit Akk. = bei

²⁴ ἡ ἀπολογία = die Verteidigung(srede)

²⁵ τὸ δαιμόνιον = das Göttliche (die göttliche Stimme, von der Sokrates sagte, sie halte ihn ab, wenn er etwas tun wolle, was nicht richtig sei)

²⁶ θαυμαστός = wunderbar, seltsam

²⁷ τελευτάω = beenden

²⁸ μέχρι mit Gen. = bis zu

²⁹ ἥδιον = angenehmer, ἥδιστα = am angenehmsten

³⁰ ἐπιμέλομαι mit Gen. = sich kümmern um

³¹ συμβαίνει μοι = es wird mir zuteil

31 γήρως ἐπιτελεῖσθαι³³ καὶ ὄρᾶν τε καὶ ἀκούειν ἤττον καὶ μανθάνειν χεῖρον καὶ
32 γενέσθαι ἐπιλησμονέστερον³⁴, καὶ ὧν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χεῖρω
33 γίγνεσθαι·
34 ἀλλὰ μὴν εἴ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι³⁵, τοῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκτείνασιν²²
35 αἰσχροὺς ἔσται τοῦτο· εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αἰσχρὸν ἔστι, πῶς οὐκ αἰσχρὸν καὶ τὸ
36 ἀδίκως τι ποιεῖν; ἐμοὶ δὲ τί αἰσχρὸν, εἰ ἄλλοι μὴ δύνανται περὶ ἐμοῦ τὰ δίκαια
37 ποιῆσαι;
38 ὄρῳ δ' ἔγωγε καὶ τὴν δόξαν ἐν τοῖς ἐπιγιγνομένοις³⁶ οὐχ ὁμοίαν
39 καταλειπομένην τῶν τε ἀδικησάντων καὶ τῶν ἀδικηθέντων. οἶδα δ' ὅτι καὶ ἐγὼ
40 δόξαν πλείονα κτήσομαι, εἰ νῦν ἀποθανοῦμαι, ἢ οἱ ἐμὲ ἀποκτείναντες²².
41 μαρτυρηθήσεται γὰρ μοι, ὅτι ἐγὼ ἠδίκησα μὲν οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὐδὲ
42 χεῖρω ἐποίησα, βελτίους δὲ ποιεῖν ἐπειρώμην αἰεὶ τοὺς ἐμοὶ συνόντας.“ τοιαῦτα
43 μὲν πρὸς Ἐρμογένην τε διελέχθη καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους.
44 τῶν δὲ Σωκράτην γινωσκόντων, οἷος ἦν, οἱ ἀρετῆς ἐπιθυμοῦντες πάντες
45 ἔτι καὶ νῦν ποθοῦσιν³⁷ ἐκεῖνον, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν³⁸.
46 ἐμοὶ μὲν δὴ, τοιοῦτος ὧν, οἷον ἐγὼ διηγησάμην³⁹, – εὐσεβῆς⁴⁰ μὲν οὕτως, ὥστε
47 οὐδὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ἐποίησεν, δίκαιος δέ, ὥστε ἔβλαψε μὲν οὐδὲ
48 μικρὸν οὐδένα, ἐβοήθησε δὲ τὰ μέγιστα τοῖς χρωμένοις αὐτῷ, σώφρων δέ, ὥστε
49 οὐδέποτε εἶλετο τὸ ἡδίων²⁹ ἀντί⁴¹ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δέ, ὥστε οὐδενὸς ἄλλου
50 ἐδεήθη, ἀλλ' αὐτὸς ἠὔρε τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, ἐδύνατο δὲ καὶ ἄλλους ἐλέγχει⁴²
51 καὶ προτρέπει⁴³ ἐπ' ἀρετὴν –, ἐδόκει εἶναι ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος.

³² βιώσομαι: Futur zu βιώω = leben

³³ τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι = dem Alter Tribut zollen

³⁴ ἐπιλήσμων = vergesslich

³⁵ ἀποθανοῦμαι: Futur zu ἀποθνήσκω

³⁶ οἱ ἐπιγιγνομένοι = die späteren Generationen

³⁷ ποθέω = vermessen

³⁸ ἡ ἐπιμέλεια = die Sorge, das Bemühen

³⁹ διηγέομαι = erklären, schildern

⁴⁰ εὐσεβῆς = fromm

⁴¹ ἀντί mit Gen. = statt

⁴² ἐλέγχω = prüfen, widerlegen

⁴³ προτρέπω = antreiben, ermuntern

